

Camide Dans Var

METİN KARABAŞOĞLU

© İz Yayıncılık Limited Şirketi, 2016

Sertifika no: 17313

İZ YAYINCILIK: 920

(*karakalem kitaplığı*)

düşünce dizisi: 118

ISBN: 978-605-326-129-2

1. baskı, 1995

12. baskı, İstanbul, 2016

Çatalçeşme Sokağı No: 27/2 Cağaloğlu 34110 İstanbul

telefon: (212) 5207210

faks: (212) 5115791

web: www.iz.com.tr

facebook:[facebook.com/izyayincilik](https://www.facebook.com/izyayincilik)

twitter:twitter.com/izyayincilik

e-posta: bilgi@iz.com.tr

kapak: Hamdi Akyol

Basıldığı yer: Alemdar Ofset Matbaacılık (sertifika no: 22953)

Davutpaşa Caddesi Besler İş Merkezi No: 20/29 Topkapı/İstanbul

Camide Dans Var

METİN KARABAŐLU

METİN KARABAŞOĞLU, 1964 yılında İzmir'in Tire ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini burada gördükten sonra İÜ Siyasal Bilgiler Fakültesini bitirdi. Okul yıllarında yazmaya başladığı *Köprü* dergisinin bir süre yayın yönetmenliğini de yaptı. İz Yayıncılık'ın kuruluşunda yaklaşık 5 yıl editörlüğünü üstlendi. Muhtelif yayınevlerinde yayın yönetiminde bulundu. Muhtelif radyo ve TV'lerde programlar yaptı. Karakalem Yayınlarını kurdu, *Karakalem* dergisinin yayın yönetmenliğini yürüttü, Karakalem Seminerlerini başlattı. Çok sayıda kitabın tercüme, edisyon ve redaksiyonunda imzası olduğu gibi, bir dizi ismin yayın dünyasına kazandırılmasına da katkıda bulundu. Evli ve 3 çocuk babasıdır.

bilgi ve iletişim için:

website: www.karakalem.net

e-mail: metinkarabasoglu@yahoo.com

twitter: <https://twitter.com/mkarabasoglu>

facebook: <https://www.facebook.com/MetinKarabasoglu1>

Yayınlanmış Eserleri:

- *Kur'an Okumaları* (5 kitap) • *Hadis Okumaları* (2 kitap) • *Risale Okumaları* (5 kitap) • *Peygamberin Bir Günü* • *Sizin Yıldızımız Kim?* • *Peygamberin Kardeşleri* • *Küçük Şeyler* • *Oyuncak Tamirhanesi* • *Said'leri Ararken* • *Tehlikeli Denemeler* • *Gece Yürüyüşü* • *Düşünceler* • *Gölgeler ve Işıklar* • *Bilimin Öteki Yüzü* (S. Demirci ve Y. Mermer ile birlikte) • *Melekleri Ürkütmeden* • *Medeniyetin Arka Sokakları* (ilk baskılar: *Camide Dans Var* başlığıyla) • *Ruh Bakımı* • *Kertenkele Çukuru* • *Mucize Avcısı* • *Geldim, Gördüm, Sordum* (ilk baskılar: *O'na Doğru* başlığıyla)

İçindekiler

<i>Sunuş</i>	7
'Biz' kimiz?.....	9
Medeniyetin arka sokakları.....	25
Rüstem ile Haydar.....	35
İçimde bir Yahudi var.....	49
Camide dans var.....	67
Siyasî hayatım bitti.....	77
Ekonomizm devam ediyor.....	89
Şefkat... Bir daha şefkat!.....	101
Ezansız semtlerde ezan sesleri.....	115
Ey(vah) Türk gençliği!.....	129
Yeni nesil, yeni dil.....	141
İslâm'a karşı Türk-İslâm.....	157
Sarp yokuşu tırmandık mı?.....	179
Nefislere değil, kalblere şefkat!.....	195
Zeyl.....	203

“Ön-söz”ler

“Rabbimiz! Bize hidayet verdikten sonra kalblerimizi eğriltme. Bize katından rahmet ver. Muhakkak ki, Veren Sensin.”

—Kur’ân, 3:9

“(Yâ Rabbi!) Senin nuruna sığınıyorum.”

—Hz. Muhammed (a.s.m.)

*“... âyetin semasından bir hakikat yıldızı al;
senin başındaki şeytana at,
kendi şeytanını recmet!...”*

—Bediüzzaman Said Nursî

*“Hastaydım, iyileştim. Hastalığım ‘Ben’ idi,
devam ise ‘O’ oldu.”*

—Abdülganî en-Nablusî

Sunuş

AKIL ALMAZ BİR KARMAŞANIN ortasında yaşıyoruz. Yalanla doğrunun, yanlışla gerçeğin ayrıştığı dönemler çok gerilerde kaldı. Siyah ve beyaz net tablolar artık yok. Yerini her tonda griliği barındıran, flu ve sisli manzaralar aldı. Burası neresi, biz kimiz, onlar ne, ne yapıyoruz, neden yapıyoruz, nereden geldik, niye geldik, nereye ve niye gidiyoruz... artık kolayca bilinmiyor. Diskotek gençlerini irşad için ‘diskotekkeler’ öneriyor. Bir dans gösterisi için mekân olarak, beşyüz yıllık bir cami seçiliyor. Birçok insan “Elhamdülillah laikim” diyor. “Müslümanım, ama şeriata karşıyım” çelişkisi her yerde kol geziyor.

Yıllar yılı, hafıza arşivime böylesi yeni tablolar taşıyorum. Allah’ın her günü, iç dünyamda nefsimin binbir kandırmacasına karşı kalbî direnişler yaşıyorum. Kimi zaman oluyor, had-dimi aşıyorum.

Dış dünyada ve iç dünyamda gözlenen bunca olgu, bize şu gerçeği fısıldıyor: Bizler alacakaranlık kuşağıyız. Belirsizlikler, tutarsızlıklar; muğlaklık, müphemlik ve çelişkiler içindeyiz.

Gönlümüz mü'mine yakışır bir hayatı isterken, nefsimiz yolumuzu saptırıyor. Herşeyin bulandığı, akılların bunaldığı bir ortamda yaşıyoruz.

Camide Dans Var işte bu ortamda doğdu. İman derslerinin dünyama sunduğu güzellikler ile nefsimin iğvaları arasında yaşadığım, ve benimle birlikte pek çok insanın da yaşadığına şahit olduğum gelgitler bunca yazının ana eksenini oluşturdu. 1988 sonlarıydı. “Esmâ-i Hüsna Yazıları”nı henüz hitama erdirmiş, o yazıların sevki ve şevki içinde “O’na Doğru” yönelmiş iken karşımıza çıkan üç “Kertenkele Çukuru,” şu kitaba hakim olan üslubu taşımıştı dünyamıza. O vesileyle, doğrudan hayatın içine nüfuz eden, yaşadığımız hayatın imanî ölçüler ile sorgulandığı böylesi bir yazı tarzını düşünmüştük.

Sekiz yıl boyu, bu minvalde yirmiyeye yakın yazımız oldu. Ama *Camide Dans Var* yalnız onbir yazıdan oluşuyor. Çünkü, kitaplaştırma niyetiyle tüm yazıları bir kez daha ele aldığımda özellikle ilk yazıları kısmen ‘hiciv’ ile mâlul, kısmen üslubu anlamın önüne geçirir bir vaziyette buldum. Oysa, hayatım boyu yakamı bırakmamış da olsa, hicvi ve alayı kalben hiç sevmiyorum. Dosyadaki yazıların yarıya yakını, işte bu yüzden, kitabı yayına hazırlama aşamasında bir kenara konmuş oldu. Diğer yazılar ise, bir kez daha elden geçirildi.

Sayfalar arasında ilerledikçe, her bir yazının bağımsız bir bölüm teşkil ettiği görülecektir. Fakat, her bir bağımsız bölümün ortak bir noktaya temas ettiği; hepsinin devamlı bir imanî cehdin, daimî bir iman yenileme çabasının hayatî önemini vurguladığı sanırım kolayca anlaşılacaktır.

Kitap, “‘Biz’ Kimiz?,” “Rüstem ile Haydar,” “İçimde Bir Yahudi Var” misali, keskin tahliller yüklü yazılarla başlıyor. Yine bu minvalde geliyor, ve şefkat vurgusunun ağır bastığı yazılarla son buluyor. Bu sıralama, özellikle böyle yapıldı. Çünkü, yaşadığımız bunca çelişkinin bir sebebinin de, yanlış anlaşılmış bir şefkat tavrı olduğu kanaatindeyim. Şefkat, meselâ

kanser olmuş bir hastaya, üzülmesin ve sıkımasın diye, “Nezle olmuşsunuz” demek değildir. “Fazla önemli değil, yakında geçer” demek hiç değildir. Şefkat iç dünyamızı tahrip eden nefsanî tümörleri görmezden gelmeyi değil, onları dikkat ve cesaretle teşhis etmeyi, ona göre bir tedaviye girişmeyi gerektirir. Kanserli hastasını öksürük şurubuyla oyalayan bir doktor mu; kanseri yayan tümörleri gereğinde ameliyat ile vücuttan alan bir doktor mu şefkatlidir?

Bu kitabın yazarı, en başta kendi iç dünyası için, ikinci yolu seçiyor. Onun içindir ki, şu kitaba da problemi net bir biçimde, cesaretle ortaya koyan yazılarla başladık. Meselenin netliğe kavuşmasıyla birlikte, tedavi yolunda ümit, gayret ve cesaret aşıl原因 daha sıcak, daha yumuşak yazıları sıraya koymuş olduk.

Camide Dans Var başlığı ve bu başlık altında yazılan şu kitap, keskin tenkidler barındırıyor; bunun farkındayım. Bunu, o yazıları bir kez daha okurken yeni baştan yaşadığım sorgulamalar karşısında nefsimin duyduğu hazımsızlıktan biliyorum. Ama başka türlü yapamazdım. Bu kitap “Şefkat, bir daha şefkat” çağrısıyla sunuyor. Bununla birlikte, bu ‘şefkat’in adresini de belirliyor: “Nefislere değil, kalblere şefkat.”

METİN KARABAŞOĞLU
İstanbul, 1995

Biz' kimiz?

'NA'BÜDÜ'DE KALDIĞIMIZ GÜNLERDİ. 'Nun' bahsini okuyorduk. Bu bahsi ilk duyanlar olma lütfuna erişmiş 'üçüncü medrese-i Yusufiye' sâkinleri kadar, biz de "Neden ben değil de, biz?" sorusuna takılmıştık. "Ancak Sana ibadet ederiz ve ancak Senden yardım dileriz" mealindeydi âyet. "Ben ibadet eder, ben yardım dilerim" demiyor, ama âyeti kendi başımıza okuyorduk. "Ben ibadet ederim" dememiz gerekmiyor muydu? 'Ben'i 'biz'e çeviren 'nun' orada niye vardı?

Bu sır bizi kendine o denli cezb ve celb etmiş olmalı ki, uğruna yollara düşüp koca bir kıt'ayı aştık; tâ Bayezid Camiine vardık. Sultanahmet, Fatih, Ayasofya veya Süleymaniye camilerine değil de, Bayezid'e. Çünkü, 'üçüncü Yusufi medrese'nin müderrisi, kendi kalbi için 'nun' dersini o camide almıştı. 'İhlaslı hâfızlar'ın Kur'ân nurunu uyanık kalblere taşıdığı bir vakit, akli 'na'büdü'deki nun'u sormuştu ona. Biz de, ilerlemeyi 'maddîde anlayanlar için devri 'duraklama' diye görülen Bayezid-i Velî'nin camiinde, o bahsi okuduk. Serin bir güz ak-

şamı ile yatsı arasında, bir ‘nun’da kaç âlemin gizli olduğunun dersini aldık.

‘Na’büdü’ diyorduk, çünkü ibadet eden yalnız kendimiz değildik. Bizimle birlikte, aynı safta, aynı camide ibadet edenler vardı. O camidekiler olarak da yalnız değildik; çünkü aynı anda İstanbul’un tüm camilerinde ve ehl-i imanın birer cami kimliğine bürünmesi icap eden evlerinde de ibadet üzere olanlar vardı. İstanbul’dakiler olarak da yalnız değildik; aynı anda âlem-i İslâm mescidinde saf bağlanmış milyonlar vardı.

Bu kadarla da kalınmıyordu; aynı anda kâinat mescidindeki sayısız mahlûk, Rabbinin emrine itaatle bir nevi ibadet ediyordu. Aynı zamanda, her bir organımız, her bir hücremiz, her bir zerreciğimiz de, kendisine mahsus bir ibadetle meşguldü. Her biri, kendisine emredileni dosdoğru yaşıyordu.

‘Biz’ deyince, işte tüm bu ibadetleri de tasdik ve teyid ediyorduk. ‘Biz’ diyerek, Rabbinizin birliğini, ‘lâilâhe illallah’ı ders veren mahlûkâta eşlik ediyorduk.

‘Biz’in sırrı ubudiyette idi kısacası. Ve bu sır, zerreden yıldızlara herşeyi, her birimizle kardeş yapıyordu. ‘Na’büdü’deki ‘nun’u bilenler için, O’nun adına, herşey dost ve kardeşti.

O günüm, bu sırrın hazzıyla geçti. Ertesi günlerde, ‘nun’ sırrını tekrar tekrar düşündüm. Her keresinde kafamdaki duvarların, tel örgülerin, mayınların, kontrol kulelerinin, sınır çizgilerinin biraz daha aşınıp aşıldığını gördüm. Bizler, çoğu kez nefis zindanında yaşıyorduk. ‘Nun’ sırrını görünce, zindanı aşıyorduk.

İşte, zihnimde öylesi ‘sınır-ötesi harekât’lar yaşarken, kulağımın davetiyle, başka bir ‘sınır-ötesi harekât’ı da öğrenmiş oldum. Türkiye sınırının ötesinde, Irak topraklarında girişilen bir harekâttan bahisle, “Bizimkilerden de zayıf varmış” diyordu biri. ‘Nun’un zihnime aşladığı taravet ve zindellekle, hemencecik soracaktım: “Bizimkiler ne demek?”

Çünkü, sanırım, 'nun' halini yaşayanlar değildi zikrolunan.

* * *

'Bizimkiler' ne demek? Biz kimiz, bizimkiler kim?"

Günler boyu, kafamda bu soru, hâfızamda ise kapısı cevabına açılan sayısız görüntü vardı. O sorunun sevgiyle, hâfıza arşivimin orasına-burasına dağılmış kareler toplanacak ve ardından, bir parçalanışı yaşayacaktım.

Na'büdü büyük bir sırdı. Nun'uyla, beni tüm kâinata dost ve kardeş yapıyordu. Tek bir insan olduğum halde, zerreden yıldızlara herşeyle birleştiriyor; ubudiyet noktasında, çokları birliğe eriştiriyordu. Oysa şu 'bizimkiler,' bir parçalanmanın diliydi sanki. Nun'la birleşen kâinatı paramparça ediyor; 'na'büdüde birleşen yürekleri ayrı ayrı bloklara bölüyordu. Günde en az beş vakit, ve en az yirmi kez 'na'büdü'yü fısıldayan yüreklerin mescidi olan âlem-i İslâm, şu 'bizimkiler' yüzünden paramparçaydı sözgelimi. O parçalar da bölük pörçüktü. O parçaların parçaları da. Ortasından 'millî-devlet' ve 'millî sınır' bıçağı geçiveren iki mü'min köyü, akabinde, keskin bir ayrılığa düşüyor, hatta 'düşman' bile olabiliyordu. İki yandan tel örgüler, kontrol kuleleri, uçaksavarlar, top ve füze bataryaları, barikatlar, mayınlar, radarlar, tam teçhizatlı, tekmil silahlı askerî birlikler konuşlanıyordu. Sonra, iki komşu köy olarak 'na'büdü'yü okurken, aynı anda kendimizi 'Türkiyeli,' 'Suriyeli,' 'İranlı,' 'Ürdünlü' gibi ayrımlarla bölüp, sözümona ayrı ayrı bütünler olduğumuzu sanıyorduk. Bu ayrım, her bir parçada, yeni yeni ayrımlarla sürüp gidiyor; kala kala tek basmıza kalıyorduk.

Oysa bir bütünün cüz'üydük biz; bu bütün içinde anlamlıydık. Nun sırrına yazıldığımız sürece bizdik. Yekdiğerimizle etle tırnak gibiydik. Ama unutuluyorduk. Dilsiz ağız, ayaksız bacak, elsiz kol, yüreksiz böbrek neye yarardı; yine de ağız diye, kol diye, böbrek diye tanımlanabilir miydi, orasını sormuyor-

duk. ‘Biz’ ‘na’büdü’yü okuyorduk; ama nefis tellerimiz başka bir ‘biz’i mi çalışıyordu?

Öyle gibiydi. Namaz haricindeki ‘biz,’ namazdaki ‘nun’dan soyunmuşa benziyordu. Hemen her gün onca kez ‘biz’den söz ediyorduk; ama bu ‘biz’ nadiren o ‘nun’ oluyordu. Ve nadiren O’nun adınaydı sözlerimiz.

Nereden mi belliydi?

* * *

Sözgelimi, TV’de senelerdir süren bir “Bizimkiler” vardı ve senelerdir en çok izlenen diziler arasındaydı. Çok şey vardı dizide: zenginler, fakirler, arabalılar, yayalar, huysuzlar, kötü huylular, şımarıklar, çok bilmişler, katil, sünepeler, lümpenler, bohem’ler, aristokratlar, avant-garde’lar, sonradan görmeler, önceden görmeler, sefiller, sefihler, üçkağıtçılar, uyanıklar, aşağılık kompleksiyle küçülenler, büyüklük kompleksiyle küçülenler, şarap şişeleri, biracı, yalan, haset, intikam, kavga, kumarıcı, dedikodu, sahtelik, tabasbus, yaltaklanma, iktidar tutkusu, geçimsizlik, öfke... hepsi mevcuttu. “Bizimkiler” sanki onlardan ibaretti; ama gariptir, bir bölümünde olsun, namaz yoktu. Sünnete riayet eden bir kişi olsun yoktu. Oruç, tefekkür, tesettür, tezekkür, iktisat, kanaat, ihlas, tevazu, huşu, teslimiyet, ubudiyet... yoktu.

Ama ‘bizimkiler’di; her hafta izleniyor, dahası ‘kaçırılmıyordu. Üstelik, “Tam bizim tipler” diyen çok kişi vardı. Bu ‘bizim tipler,’ na’büdü’deki ‘nundalar mıydı sahi?

* * *

Otobüsteydim veya işyerindeydim, başka bir bürodaydım, evdeydim, duraktaydım, gazete sayfalarına sıkışmıştım, dışarıyı seyrediyordum, hiçbir yerde değildim veya her yerdeydim. Nerede olduğum ve ne yaptığım pek farketmiyordu; zira nereye gitsem aynı muhabbet vardı. Hemen her yer, ezberlenmiş bir

oyunun perdesi gibiydi. Hemen her yerde, "İstiyorum ki, bizimkiler kazansın" diye açılıyordu perde. Diğeri başını sallıyordu. Başka biri, "Bak, meselâ ben" diyordu, "sizin takım içinde bizim rakibimiz, ama bu başka. İstiyorum kazanmasını. Çünkü bu olay farklı bir olgu. Dışarıya karşı hepsi bizim takımımız." Öyle sürüp gidiyordu.

'Biz' kimdik, 'içerisi' neresiydi, orada kimler vardı, 'dışarı'da kimler kalıyordu, elbette sordum. Ama pek sorulmamış olması ki, hakikatli olmaya çalışıyor izlenimi bırakan bir gazete bile "Bu bir Osmanlı-Roma savaşıdır" cinsinden sözler ediyordu. O bile bunu yazarken, başkasından ne beklenirdi? "Roma'yı yakın." "Şoparlara payını verin." "Kesin, koparın."

Roma'nın kim olduğu belliydi, ama 'öteki'ni tarihteki Roma'nın sembolik rakibi kılan işaret neydi? Elliye aşan yaşına bakmadan, şortunu giyip kendini beğenmişlik kuşanarak top oynayan kulüp başkanı mı? Yoksa, kulübün, takımın her maçında muhtemelen İtalya menşeli kıyafetleri ile arz-ı endam edip "Büyük dağlar benim"vari edalar takınmasıyla tanınan; memlekete Pavarotti, Madonna vesaireyi getirme çabasıyla, atası gibi 'tükel özgü kıvanç'lar duyan futbol şube sorumlusu mu? Yoksa, ismini taşıdığı eşsiz zâtın yolunu yol bilmemenin bedelini kan kırmızı arabasıyla gece yarısından epey sonra kör-kütük halde ortalığı kana boyamasıyla ödeyen mâlûm futbolcu mu? Ona o güzelim isimle, hamdi ve övgüyü Sahibine teslim ettiği için 'övülen' zâtın (a.s.m.) ismiyle seslenmeyi belki 'gerilik' ve zül telâkki edip, densizce 'Mami' diyenler mi?

Roma belliydi de, 'biz'i kim temsil ediyordu?

Başka bir gazete, başka bir takıma alkış tutuyordu. Yine 'bizim takım' edasıyla. Adını devletten alan, ve "Millet devletten önce gelir; devlet millete tâbi olmalı" gibi sözleri kuytu köşelerinde 'münafık safsatası' ilan eden bir gazeteydi bu. Ve, Zaragozza takımına karşı oynayacak 'biracı' takıma, adını anarak

“Haydi bilmem kim” başlığı atıyordu. Ki o takımın finansörü biracı firma, on sene önce verdiği çarşaf çarşaf ilanlarla biranın alkollü içki olduğunun tescili karşısında çarşafa, sarığa, namaza, niyaza, kısacası ‘na’büdü’ sırrına dahil onca şeye satmış değil miydi? Onlar ‘biz’i kendinden bilmezken, ‘bizim takım’ olmalarının izahı nasıl yapılırdı?

‘Na’büdü’deki ‘biz,’ ibadet edenleri, yani ilâhî emre uyanları ifade ediyorsa, biracı bir firmayla bizim ne ilgimiz vardı?

* * *

Bu kabil tablolara sorduğum sorularla, dünyamızın yanlış yorumlanmış bir ‘biz’le dolduğunun onca şahidini bulacaktım. Gazete sütunları, ayaküstü sohbetler, yayın kurulları, çay araları, günler, geceler, geceyarıları, televizyon dizileri... herşey bu mantıkla yoğrulmuş gibiydi sanki. Farkına varmadan, ‘biz’i aslında ‘biz’imle alâkası olmayan şeylerin yerine yahut yanına koyabiliyorduk. Meselâ faiz oranından bize ne idi; verilmiş imkânları Rabbinden değil kendinden bilip, Rabbinin diğer kulları aleyhine, Rabbinin emrini çiğneyerek kullanmanın adı değil miydi faiz? O halde, hepten karşısında olmalı değil miydik? İki puan artsa yahut düşse, o banka yahut bu banka öne çıksa bize ne idi? Milli Piyango’nun kime ne verdiğiinden bize ne idi? Kumar Rabbinizin haram kıldığı bir bencillik ve tembellik âbidesi değil miydi? İmanî ölçülerde ne yeri vardı? Hem Tekel başarılı olsa veya olmasa bize ne yazardı?

Onların yolu onlara, ‘bizim’ki ‘biz’ sırrını bulanlara değil miydi? Bu ‘biz’i, onları da bizden sayan o ‘biz’den ayırmalı değil miydik?

Öylesi konulara dalmışken, aklımıza bu sorular gelmiyordu. Habersizce, başka tuzaklara bile takılıyorduk. Meselâ, Beyazıt’ın insan kalabalığında yürürken, kırk yıllık ‘cebr-i keyfi-i küfrî-i askeriye’nin ruh ve vicdanlarında açtığı tahribatı sefil ve sefih çehrelerle dışa vuran Romenleri görüp,

"Bunları içeri sokmamak lâzım" diyebiliyorduk. Haksız da sayılmazdık. "Memleketin ahlâkını bozuyorlar"dı.

Bu kimi Romenler için doğrudu da, sadece onlar için mi doğrudu? Devlet televizyonu ile devletin seyirci kaldığı televizyonlarda arz-ı endam eden cesetleşmiş riya ve dışavurmuş zulüm portreleri de mi 'Romen' asıllıydı? Kimi resmî resepsiyonlarda, kokteyl ve balolarda, sanırım pek çok Romenin de yüzünü utandıracak açıklıkta kıyafetler sergilenmiyor muydu? Kavaklıdere'de, Levent'te, 'Taxim'de, Alsancak'ta boy gösteren bir yığın sûret 'Romen'leri solda sıfırlamıyor muydu? Gazete ve dergilerin sosyete sayfalarını resimleriyle dolduran yarıçıplak sosyete kadınları da aslen Romen miydi?

Dahası, şu devletin tahtında, üstelik 'Hıfzıssıhha' kanunu ile, halk sağlığı adına fuhuş resmen koruma ve gözetim altına alınmıyor muydu? Daha da dahası, en üryan hallerin bile neşir imtiyazı taşıdığı TV'lerde, bu arada TRT'de, 'tesettür,' 'faiz,' 'içki,' 'nikah,' 'cihad,' 'kısas' gibi emirleri taşıyan 'laikliğe aykırı' Kur'ân âyetleri sansür edilmiyor muydu?

O halde, 'içeri'si gerçekten 'içerisi' miydi? 'İçeri'si buysa, 'içeride' miydik? Yine 'içerisi' buysa 'dışarı'sı neresiydi? Hem kimi kime şikâyet ediyorduk?

Hale bakılırsa, "Eyvah, kimi kime şikâyet edelim, biz dahi şaşmış" olmalıydık.

* * *

Başkaca tartışmaların da içindeydik. Meselâ, aslında kötü kalpli olmasalar dahi, pek çok insan, gereksiz bir 'hapisane' muhabbetine girebiliyordu. İnsanların ufacak bir delikten su ve yiyecek alabildiği, karanlık, rutubetli, yalnız, yapayalnız zindanları olan bir hapishane kapatılınca, "Şimdi başka yerden kaçıp anarşi çıkaracaklar" diye düşünebiliyordu pek çok dimağ. Halbuki, adalet-i mahza, 'mevhum mazarrat' için 'muhakkak maslahat'ın terkinin yasaklamıyor muydu? Meselâ, bir gemide

bir masum, yüz canı bulunsa dahi, o gemi batırılmaz değil miydi? Ayrıca, imanî şefkat, suçlu bile olsa, insana insan gibi davranmayı emretmiyor muydu? ‘İnsaniyet-i kübra’ idi İslâmiyet; o halde, insaniyete sığmayan haller imana hiç sığmıyor değil miydi? Hem, ‘na’büdü’yü emreden dinimizde, on yıl, otuz yıl, ölene dek gibi, uzun vadeli hapis cezaları var mıydı ki, ‘laik’ hukukların öngördüğü böylesi cezaları esas kabul edip tartışmaya giriştük? Bize ne idi?

Oysa unutuluyorduk. Çünkü, çoğu kez ‘biz’liğin eksenini kaydırmış durumdaydık.

* * *

Gümrük duvarı üzerine de sohbetler ediyorduk ayrıca. Duvarlar alçaltılmasındı, hatta yükseltildi. Çünkü, aksi halde yerli sanayi batardı. Meselâ Koç, sittin sene o kadar pahayla sattığı çürük arabaları, fırınları, ütülerini, çamaşır makinelerini, buzdolaplarını, daha bilmem neyi artık satamazdı. Ya kaliteyi arttırmak, ya malını dünya ölçeğinde hak ettiği fiyata—yani, daha ucuza—satmak zorunda kalırdı. Böylece, kârı da düşerdi elbet. On trilyon yerine yedi trilyoncuk olurdu. Onun için, gümrük duvarları olduğu gibi kalmalıydı. Sabancı, Eczacıbaşı veya bir başkası için de benzer endişeler taşıyorduk.

Peki, onlar ne derece ‘biz’dendi? ‘Biz’den iseler, dini ve din ehlini kara listede gören ihtilâller, onları niye semirtmişti ki? Hem, daha da eskilerde, Mustafa Kemal ‘millî burjuvazi’yi ‘özel koruma’ya almış değil miydi? Nedendi bu: Kara kaşları, kara gözleri için mi; yoksa ‘na’büdü’yü yaşama şevkleri yüzünden mi? Meselâ Vehbi Koç, bugüne dek, hangi imanî yaraya merhem olmuştu? Orası meçhuldü; ama kaç imanî merheme yara olduğunun hesabı açıktı. Öyleyken, ondan ‘biz’e ne idi?

* * *

Örnekleri uzatmak mümkün. Şu beldede, gayet mütedeyyin

insanlar bile, Allah'la akdetmeyi gerektiren hususlarda dahi, 'devlet'le akdetmeyi zaruri buluyorlar. Allah'tan başka melce tanımamayı ders veren 'na'büdü'ye karşılık, kimi dimağlar, muhtemelen farkında olmaksızın, başka adreslerden medet arıyorlar. Meselâ, evlenmek için önce devlete, boşanmak için yine ona müracaat ediyorlar. Allah'a verilen nikah sözü 'garantisiz' görüldüğü için, ve de birileri Allah indinde verdiği sözü ne yazık ki kolayca çiğneyebildiği için, ancak devlete verilen evlilik sözü geçerli addolunuyor. Sonuçta, evlilik için Allah'ın koyduğu ölçü en başta atlanarak yaşanan, belki o yüzden 'Allah adına' değil de nefisler adına sürdürülmek istenen ortak hayatların uğradığı kaza ve hasarların ardından, boşanmak için yine aynı mercie müracaat olunuyor.

Oysa, daha 1930'larda 'şimdiki işittiğim gibi mahkemele-re boşanmak için müracaat'tan söz eden Bediüzzaman, 'haysiyet-i İslâmiye ve şeref-i milliyemize yakışmaz' diyor bunun için. Zira, öylesi başvurular ile, önlerinde ezeli ölçüler varken, 'ahkâmda Avrupâ'ya dilencilik' edenlere teslim olmuş oluyor muyuz? Bu ise İslâm'ın haysiyetine yakışmayan birşey değil mi?

Yine Hakîm ve Rahîm olan Rabbimizin, hikmet ve rahmet eseri olarak koyduğu miras ölçülerini kendi dünyalarımızda olsun tatbika engel yokken, görünürde 'daha çok getirir' görüldüğü yerde, Medenî Kanunu hakem tayin ediyor; ihtilâfın hallini laik mahkemelere bırakıyor değil miyiz? Birçok işimiz için, kendi parasına güvenmediği için 'bedel'li askerliği Alman markına endeksleyen şu devletin Merkez Bankasının sözde teminatından başka değeri olmayan 'kâğıt'larla bankalara girip çıkıyor ve onları besliyor değil miyiz? Dahası, zaman zaman şu sözler bile duyuluyor: "Bizim bankaları tercih etmek lâzım." Sormayı unutuyoruz: Bir ilâhî emrin çiğnenmesi demek olan faiz 'na'büdü' sırrına ihanet olduğu halde, faizin kabı ve kapısı olan bankalar nasıl 'bizim' oluyor?

Bunları görüyor ve geçiyor olsak bile, başka tuzaklar bekliyor bizi. Sözgelimi, 'strateji'ler üretip, veya zaten üretilmiş olanlara kanıp, "Suriye suyumuzda göz dikti" diyebiliyoruz. Bereket versin, Bulgarlar da kalkıp, "Size gelen bulutlar bizim üzerimizden geliyorlar. O su aslında bizim" demiyorlar; ama biz diyoruz işte. Allah'ın verdiği suyu barışık halde beraberce kullanmak varken, savaş senaryoları kuruyoruz. Hem, sadece Suriye değil, Irak da kuyumuzu kazıyor. Dahası, "İran bizi kısıyor." Dahası, "Araplar arkamızdan hançerleyecek."

Unutuyoruz: 'Biz' kimiz? Bir coğrafyanın mahkûmları mı; yoksa, 'nun' sırrıyla tüm kâinatla arkadaş olanlar mı? Eğer ikincisi isek, başındaki Nusayrî Esed'e karşılık, Suriye'nin halkı da bizden bir parça değil mi? Onların şu sınırlar içindeki ehl-i iman başındaki idarecilerle tanımlamasına vicdanlar razı olmazken, oradaki ehl-i iman nasıl baştaki hükümetle mahkûm ediyoruz ki? Kaldı ki, onlar da günde en az yirmi kez, 'na'büdü' diyor. İran'ın, Irak'ın, Yemen'in, Mısır'ın, Fas'ın yahut Malezya'nın halkı da öyle.

* * *

Fakat bölük pörçüküz işte. Dağılmışız. Zihinlerimiz, 'nun' sırrına muhatap olacak bizleri kesen, bölen, lime lime eden bıçaklarla dolaşılıyor. Ve, James Piscatori namında bir Batılı bu vâkıyı iyi tesbit etmiş olmalı ki, sebeplerden birini izah sadedinde "Ulus-Devletler Çağında İslâm" adında bir kitap yazabiliyor. Milliyetçiliğin ve devletçiliğin İslâm'la uyuşmuyor olmasına rağmen din olarak İslâm'a bağlanan insanların, beri yanda gelişen milliyetçi ve devletçi ideolojilerin tazyikiyle, nasıl bir iç-çatışma yaşıyor olduklarını tasvire çalışıyor.

Başka biri, daha 60'lı yıllarda 'din ve ideoloji'yi incelerken bir anket yapıyor ve şu ülkedeki bir grup insana soruyor: "Siz kimsiniz?" Yarıdan çoğu 'Türk' ve ancak yüzde 37,5'i 'Müslüman' diyor. Ve kendini 'Türk' olarak tanımlayanların çoğu da,

etrafındaki sair insanları 'din kardeşi' olarak değil, 'vatandaş' olarak görüyor.

Yıllar geçiyor. Yirmi küsur yıl sonra yapılan bir ankette "Siz kimsiniz?"e 'Türk' cevabı verenlerin oranı yüzde 70'lere çıkıyor. 'Kürt' cevabı verenlerin sayısında da ciddi artış görülüyor. 'Müslüman' cevabı verenlerin oranı ise yüzde 5'lere iniyor. 'Sosyal mühendis'ler seviniyor. 'Ümmet' yıkıldı; laiklik ve milliyetçilik kök saldı deniliyor.

Başka biri ise, 'ümme't kavramını alarak etüdüne başlıyor. 'Millî eğitim'le yoğrulan ve neredeyse faşizan, gayrifitrî bir müfredatla yetişen dimağların 'ümme'ten 'vatandaşlık'a doğru kaymasını yorumluyor.

Gerçek de bu. Mü'min kalbi, asırlık bir kasırgayla bölündü ve parçalandı. 'Na'büdü'deki 'nun'un dersini alıp kâinatın her ferdiyle kardeş olmak varken, en yakınımızla bile ayrılığa düşüverdik. Ben'ler büyüyüp, 'nun'daki 'biz'i başka bir 'bize dönüştürdü. O seyr içinde, çok şeyler unutuldu. "Milliyetimiz ise yalnız İslâmiyettir" gibi ölçüleri çoktan unuttur olduk. İslâmiyetin, 'millet-i İbrahim'den olduğumuzu ders verdiğini de. Hz. İbrahim ise, 'na'büdü' üzere yaşamanın sembolüydü. 'Na'büdü'ye fitratıyla varmıştı. Yıldızlara gönül vermiş, ama onlar kaybolmuştu. Aya gönül vermiş, o da kaybolmuştu. Güneşe gönül vermişti, o da kaybolmuştu. Her yaratılmış şeyin konup göçücülüğü, "Ufûle gidenleri sevmem" diyen kalbini Mahbub-u Ezelîye götürmüştü. Ona olan kulluğuyla herşey, hatta ateş bile dost ve halil olmuştu ona. Yakmamıştı. İbrahim milletinden olmak, onun yolunda olmak, fitratını boğmamak, bölmemek, parçalara ayırmamak anlamını da içine alıyordu. Kimlik tanımını kulluk tanımına dayanarak yapmayı da iktiza ediyordu. 'Nun'un verdiği ders de bu kapıya çıkıyordu.

Onun içindir ki, İranlı Selman ile Habeşli Bilâl Resûl-i Ekrem'in Ehl-i Beytinden sayılıyor iken, amcası Ebu Leheb'in adı karşı listede yer alıyordu. Biz kalbinde 'nun' sırrını taşıyan-

larla birdik; ve kalbimizde ‘nun’u taşıdığımız ölçüde ‘biz’dik.

* * *

O halde azıcık gayret! Kalbin, vicdanın ve aklın paylaştığı bir duanın, çok güzelliklere önsöz olabildiğini de unutmadan.

Yoksa?

‘Yoksa’sını, sevgili Peygamberi tüm milletlerin ardısira yürümesi gereken bir ırmağa benzettiği şiirinde, Goethe söylüyor olmalı:

*“Yoksa bizi çölün kumları yutacak
Güneş kanımızı kurutacak.”*

‘Nun’a ve bu yazıyı yazan kaleme andolsun ki, ya dünyamızda ‘nun’ olacak, ya da biz helâk olacağız.

Yeterince işaret görülmüyor mu?

